

Nr. 21 BRIEF VAN DE COMMISSIE VOOR DE RIJKSUITGAVEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 juli 2025

Naar aanleiding van de behandeling van de verantwoordingsstukken van de ministers over het jaar 2024 brengt de commissie voor de Rijksuitgaven hierbij advies uit aan de Kamer over de dechargeverlening voor het door de ministers gevoerde financiële beheer in 2024. Met het oog op de begrotingsbehandeling van 2026 informeert de commissie de Kamer hierbij ook meer algemeen over de behandeling van de verantwoordingsstukken, met extra aandacht voor aandachtspunten voor het opstellen van de begroting voor 2026.

Behandeling van de jaarverslagen in de commissies

Dit jaar besloten elf vaste Kamercommissies om rapporteurs te benoemen.¹ Op 28 mei 2025 heeft de commissie voor de Rijksuitgaven een bijeenkomst van het Auditcomité georganiseerd ter ondersteuning van de rapporteurs over de verantwoordingsstukken. Namens de commissies hebben de rapporteurs in de vier² wetgevingsoverleggen en negen³ schriftelijke overleggen hun bevindingen gedeeld met de betrokken bewindslieden. Deze schriftelijke behandelingen zijn allemaal afgerond.

Dechargeverlening voor het gevoerde financieel beheer in 2024

Het sluitstuk van de begrotingscyclus is de goedkeuring van de slotwetten en de dechargeverlening aan de ministers voor het gevoerde financieel beheer. Het besluit over dechargeverlening neemt de Kamer voornamelijk op basis van de door de Algemene Rekenkamer onderzochte departementale en niet-departementale jaarverslagen, alsmede het door de Algemene Rekenkamer onderzochte Financieel Jaarverslag van het Rijk. Nadat de Kamer heeft besloten over de dechargeverlening zal de Kamervoorzitter het besluit bekrachtigen met een aantekening in de jaarverslagen, waarna deze worden doorgeleid ter behandeling in de Eerste Kamer.⁴

Zoals in voorgaande jaren hebben de commissies ook dit jaar, op advies van de commissie voor de Rijksuitgaven,⁵ bij de behandeling van de jaarverslagen aandacht besteed aan het gevoerde financieel beheer. Bij het wetgevingsoverleg van de commissie Justitie en Veiligheid van 11 juni jl. is de motie Mutluer c.s. ingediend over het uitspreken dat de Kamer onder bepaalde voorwaarden instemt met decharge van de minister van Justitie en Veiligheid (Kamerstuk 36 600 VI, nr. 153), inclusief het verzoek aan de minister om de Kamer voorafgaand aan de begrotingsbehandeling te informeren over de uitwerking van enkele concrete verbeterpunten in het functioneren van de strafrechtketen, de slachtofferrechten en de foute tenaamstellingen in de vonnissen. Die motie is op 17 juni jl. aangenomen.

¹ AenM: het lid Rajkowski (VVD); BHO: de leden Ram (PVV) en Hirsch (GroenLinks-PvdA); Defensie: het lid Olger van Dijk (NSC); EZ: de leden Thijssen (GroenLinks-PvdA) en Kisteman (VVD); Financiën: de leden Faddegon (PVV) en Inge van Dijk (CDA); I&W: de leden Heutink (PVV) en De Hoop (GroenLinks-PvdA); J&V: de leden Aardema (PVV), Mutluer (GroenLinks-PvdA) en Koops (NSC); OCW: de leden Stultiens (GroenLinks-PvdA) en Heite (NSC); SZW: de leden Patijn (GroenLinks-PvdA), Rijkers-Oosterkamp (BBB) en Saris (NSC); VWS: de leden Slagt-Tichelman (GroenLinks-PvdA) en Rijkers-Oosterkamp (BBB), Wonen: de leden Welzijn (NSC) en Gabriëls (GroenLinks-PvdA).

² De commissies Defensie (11 juni), Digitale Zaken (30 juni), Justitie en Veiligheid (11 juni) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2 juli).

³ De commissies Asiel en Migratie, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, Binnenlandse Zaken, Economische Zaken, Infrastructuur en Waterstaat, Koninkrijksrelaties, Onderwijs, Wetenschap en Cultuur, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Wonen.

⁴ Conform artikel 2.40 van de Comptabiliteitswet 2016.

⁵ Brief van de commissie voor de Rijksuitgaven over de behandeling van de jaarverantwoording 2024, d.d. 1 april 2025 (2025D14273).

De commissie voor de Rijksuitgaven heeft geconstateerd dat bij de behandeling van geen enkel jaarverslag de dechargeverlening zodanig ter discussie is gesteld dat de dechargeverlening zou moeten worden opgeschort, dan wel dat het verlenen van decharge zou moeten worden onthouden. Om die reden komt de commissie voor de Rijksuitgaven tot het oordeel dat, met inachtneming van de diverse toezeggingen van bewindspersonen ter verbetering van het financieel beheer, door de Kamer aan alle ministers decharge kan worden verleend.

Aandachtspunten voor de begroting 2026

De commissie voor de Rijksuitgaven vindt het belangrijk dat de lessen die uit de verantwoording kunnen worden getrokken, worden betrokken bij het opstellen van toekomstige begrotingen. Om te leren van wat goed ging en wat beter moet. Daarom heeft de commissie voor de Rijksuitgaven de vaste Kamercommissies en hun rapporteurs dit jaar gevraagd bij de behandeling van de jaarverslagen ook aandacht te besteden aan risico's en aandachtspunten die met het oog op een goede besteding van publiek geld bij het opstellen van de begroting van 2026 extra aandacht behoeven.

De commissie voor de Rijksuitgaven heeft geconstateerd dat rapporteurs namens hun commissies in hun inbreng meerdere aandachtspunten voor de departementale begrotingen voor 2026 hebben benoemd. Die aandachtspunten zien bijvoorbeeld op het herstel van de gereedheid van de krijgsmacht, het verbeteren van het functioneren van de strafrechtketen, het vervangen van de verouderde IT-systemen bij de Belastingdienst en het verbeteren van de informatie over de renovatie van het Binnenhof en over revolverende fondsen. Daarnaast wordt door rapporteurs ook aandacht gevraagd voor meer generieke onderwerpen die al vaker als verbeterpunten zijn gesignaleerd:

- de *informatiewaarde van de begroting en verantwoording*, met toetsbare (tussen)doelen en een betere koppeling tussen doelen, ingezette middelen en resultaten. Daarbij is ook aandacht gevraagd voor de navolgbaarheid voor de Kamer van veranderende beleidsdoelen en definities bij opeenvolgende kabinetten, en voor meetbare indicatoren, inclusief indicatoren over brede welvaart.
- de *kwaliteit van de ramingen*, met meer aandacht voor het realiteitsgehalte ervan. Daarbij is ook gevraagd om te kijken naar mogelijkheden om meer informatie te geven over de redenen achter het doorschuiven van middelen naar latere jaren, nu overheidsinvesteringen moeizaam van de grond komen. En om de Kamer beter te informeren over het aangaan en aflopen van meerjarige verplichtingen.
- meer *aandacht voor risico's in de uitvoering*, bijvoorbeeld door het standaard uitvoeren van uitvoeringstoetsen volgens het 'comply-or-explain'-principe, het vaker in de begroting en het jaarverslag schetsen van een tijdpad, mijlpalen en knelpunten in de uitvoering en het waar mogelijk vereenvoudigen van beleid. Meerdere commissies vragen ook aandacht voor de krapte op de arbeidsmarkt en de gevolgen daarvan voor het realiseren van beoogde doelen.
- de *kwaliteit van evaluaties en de opvolging van aanbevelingen*, inclusief meer aandacht voor die opvolging in de begrotings- en verantwoordingscyclus. Er zijn, in lijn met de motie-Van Vroonhoven/Vermeer (Kamerstuk 36 740, nr. 6), al verschillende stappen gezet om de evaluatiecyclus te versterken. Daar is waardering voor, maar er moet meer worden gedaan om de kwaliteit te daadwerkelijk op een hoger plan te brengen.

De rapporteurs hebben voor hun werk gebruik kunnen maken van de inzichten van de Algemene Rekenkamer uit het Verantwoordingsonderzoek 2024. De commissie voor de Rijksuitgaven merkt op dat ook tijdens het Verantwoordingsdebat meerdere moties zijn ingediend die - onder meer - verwijzen naar dat onderzoek, te weten:

- de motie Van der Lee c.s. over een instructie tot een tabel van de hoofddoelen en hoofdresultaten in het jaarverslag (Kamerstuk 36 740, nr. 7);
- de motie-Sneller c.s. over de verantwoordelijkheid voor het rijksinkoopbeleid beleggen bij de minister van BZK (Kamerstuk 36 740, nr. 9);
- de motie-Grinwis c.s. over een jaarlijks vereenvoudigingsplan (Kamerstuk 36 740, nr. 16) en
- de motie Dassen/Van der Lee over een voorstel voor een rodekaartmechanisme voor uitvoeringsorganisaties (Kamerstuk 36 740, nr. 19).

Die moties zijn op 17 juni aangenomen. De commissie voor de Rijksuitgaven zal de opvolging van deze moties monitoren en in het najaar de betrokken begrotings- en verantwoordingsrapporteurs ook vragen bij hun werkzaamheden aandacht aan die opvolging te besteden.

De commissie voor de Rijksuitgaven is de rapporteurs van de vaste Kamercommissies zeer erkentelijk voor hun werkzaamheden. Door bij de behandeling van de jaarverslagen expliciet in te gaan onderwerpen die bij de behandeling van de ontwerpbegrotingen extra aandacht behoeven, kunnen kabinet en Kamer gericht sturen op noodzakelijke aanpassingen. Dat versterkt de begrotings- en verantwoordingscyclus en helpt kabinet en Kamer om beter prioriteiten te stellen en belasting- en premiegeld zo effectief en doelmatig mogelijk in te zetten, met zoveel mogelijk maatschappelijke impact. Dit jaar hebben de rapporteurs daartoe een betekenisvolle eerste stap gezet. De commissie voor de Rijksuitgaven zal deze werkwijze de komende begrotings- en verantwoordingscyclus onder de aandacht van commissies en rapporteurs blijven brengen en met het Auditcomité verder uitbreiden. De commissie voor de Rijksuitgaven zal ook een afschrift van deze brief aan de minister van Financiën en aan de Algemene Rekenkamer doen toekomen.

Advies voor plenaire afronding dechargeverlening

Het advies van de commissie voor de Rijksuitgaven luidt in het licht van het bovenstaande dat door de Kamer aan alle ministers decharge kan worden verleend, met inachtneming van de diverse toezeggingen van bewindspersonen ter verbetering van het financieel beheer.⁶

De voorzitter van de commissie,
Sneller

De waarnemend griffier van de commissie,
Weeber

⁶ Dit advies loopt vooruit op de plenaire afronding van de behandeling van het jaarverslag van BZK, en eventuele (onvoorziene) bezwaren die tijdens die afronding naar voren zouden kunnen komen.